9. SINIF 1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU VE ÖRNEK SENARYOLAR

Konu soru dağılım tablosu, öğretim programında yer alan konu ve kazanımlarla ortak sınavlardaki soru dağılımlarının gösterildiği tabloyu ifade eder. Konu soru dağılım tabloları, sınavların kapsam geçerliğinin artırılması ve öğrencilerin sınavlara daha bilinçli hazırlanması için her sınavda hangi konu/kazanımdan kaç soru sorulacağının önceden öğrencilere bildirildiği tablolardır. Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ne göre konu soru dağılım tabloları öğretim yılı başında her sınav için il sınıf/alan zümreleri ve Ölçme ve Değerlendirme Merkezi Müdürlüğü ile birlikte oluşturulacak, ardından öğrencilerle paylaşılacaktır. Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak il sınıf/alan zümrelerine yardımcı olmak üzere örnek konu soru dağılım tabloları hazırlanmıştır.

9. Sınıf Tarih Dersi Konu Soru Dağılım Tablosu

Öğrenme Alanı	Kazanımlar	1. Sınav		
		İl/İlçe Genelinde Yapılacak Ortak Sınav	Okul Genelinde Yapılacak Ortak Sınav	
			1. Senaryo	2. Senaryo
TARİH VE ZAMAN	9.1.1. Bir araştırma alanı ve bilim dalı olarak tarihin kapsamını, metodunu ve diğer bilim dallarıyla ilişkisini açıklar.	4	1	1
	9.1.2. Tarih öğrenmenin amaç ve yararlarını analiz eder.	3		1
	9.1.3. Zamanı anlama ve anlamlandırmaya yönelik farklı yaklaşımları analiz eder.	3	2	1
İNSANLIĞIN İLK DÖNEMLERİ	9.2.1. Kanıtlardan yola çıkarak yazının icadından önceki dönemlerde yaşayan insanların hayatı hakkında çıkarımlarda bulunur.	4	1	1
	9.2.2. Yazının icadının insanlık tarihinde meydana getirdiği değişimi açıklar.	4	1	1
	9.2.3. İlk Çağ'daki belli başlı medeniyet havzalarını tanır.	2		

- İl/İlçe genelinde yapılacak ortak sınavlarda çoktan seçmeli sorular üzerinden, 20 soru göz önünde bulundurularak planlama yapılmıştır.
- Okul genelinde yapılacak sınavlarda açık uçlu sorular sorulacağı göz önünde bulundurularak örnek senaryolar tabloda gösterilmiştir.

Senaryolar, okul genelinde yapılacak ortak sınavlara yönelik oluşturulabilecek farklı yazılı örneklerini ifade eder. Genel Müdürlüğümüzce il sınıf/alan zümrelerine örnek oluşturması açısından konu soru dağılım tablosunda verilen örnek senaryolara uygun yazılı kâğıdı örnekleri hazırlanmıştır. İl sınıf/alan zümreleri de verilen örnek senaryoları inceleyerek kendileri benzer tablolar hazırlayıp öğretmenlerin kullanımına sunacaklardır. Örnek senaryolardaki soruların sayı ve kurgularındaki fark, sorularda ölçülen bilişsel düzeylere göre şekillendirilmiştir.

Bilişsel düzey, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin bilişsel alanda ulaşacağı hedef davranışların basitten karmaşığa olacak şekilde sıralanmasıyla tanımlanan düzeylerdir.

Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; ders içeriğinde öğretilen içeriğe benzer şekilde tanımlanmasını, gösterilmesini, bulunmasını, örneklendirilmesini, listelenmesini, basit bir şekilde yorumlanmasını vb. içerir.

Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; öğretilen içeriğin yeni durumlar veya günlük yaşam durumları çerçevesinde kullanılmasını, ilişkilendirilmesini, çözümlenmesini, karşılaştırılmasını, çıkarım yapılmasını, değerlendirilmesini, yeni bakış açılarının sunulmasını vb. içerir.

Okul genelinde uygulanacak ortak sınavlar, il/alan zümreleri tarafından ilan edilen konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

Konu soru dağılım tablolarında soru dağılımları verilen örnek senaryoların her biri, örnek yazılı kâğıdı olacak şekilde verilmiştir.

Örnek Senaryo 1	
Soru Sayısı	**Ölçülen Bilişsel Düzey**
4 soru	Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular *Senaryo 1'deki 1, 2, 3 ve 4. sorular*
1 soru	Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular *Senaryo 1'deki 5. soru*

1. SINAV

TARİH 9

Adı ve Soyadı: **Sınıfı:** **Numarası:**

SENARYO 1

Kazanım: 9.1.1. Bir araştırma alanı ve bilim dalı olarak tarihin kapsamını, metodunu ve diğer bilim dallarıyla ilişkisini açıklar.

b) Tarih biliminin edebiyat ve diğer sosyal bilimler ile fen bilimleri arasındaki ilişkisine; benzerlik ve farklılıklarına kısaca değinilir.

1. MÖ 3 binlerde, Asur Koloni Çağı ve Hitit İmparatorluğu ile çağdaş olan 45 hektarlık yayılım alanıyla Batı Anadolu'nun en büyük Tunç Çağı höyüklerinden biri sayılan Tavşanlı Höyük'teki kazılarda kısmen kırık, pişmiş toprak bir mühür bulundu. Günümüzden 3.300 sene öncesine tarihlenen Hitit İmparatorluk Dönemi'ne ait mührün, buradaki Luwiler'in yerel bir yöneticisi ile ilgili olabileceği düşünülüyor.

Bu bilgilere ulaşılmasında tarihe yardımcı olan bilim dallarından birini yazınız.

Kazanım: 9.1.3. Zamanı anlama ve anlamlandırmaya yönelik farklı yaklaşımları analiz eder.

c) Öğrencilerin, yüzyıl hesaplamalarının nasıl yapıldığını örneklerle göstermeleri sağlanır.

2. Aşağıda verilen yılların hangi yüzyıla ait olduğunu yazınız.

MS 2023 ………………………………………………………………………….

MÖ 223 ………………………………………………………………………….

SENARYO 1

Kazanım: 9.1.3. Zamanı anlama ve anlamlandırmaya yönelik farklı yaklaşımları analiz eder.

b) Zaman içerisinde kullanılan farklı takvim sistemlerine (güneş yılı ve ay yılı esaslı takvimler) ve Türklerin kullandığı takvimlere (On İki Hayvanlı Türk Takvimi, miladi takvim, hicrî takvim, Celâli Takvimi, Rûmî Takvim) değinilir. Öğrencilerin kendi doğum tarihlerinin bu takvimlerdeki karşılığını hesaplamaları sağlanır.

3. Tarih boyunca Türklerin kullanmış olduğu takvimlerden ikisinin ismini yazınız.

Kazanım: 9.2.1. Kanıtlardan yola çıkarak yazının icadından önceki dönemlerde yaşayan insanların hayatı hakkında çıkarımlarda bulunur.

a) Öğrencilerin, Göbeklitepe, Çatalhöyük ve Çayönü gibi yerleşik hayata ve medeniyete dair bilinen en eski yerleşim yerlerinden günümüze kalan maddi kültür buluntularını veya buluntulara dair bilgi ve belgeleri incelemesi sağlanır. Öğrencilerin, bulgulardan yola çıkarak yazının icadına kadarki zamanlarda insanoğlunun hayat tarzına, tabiat ile ilişkisine ve hayatta kalma mücadelesine (yeme-içme, giyinme ve barınma) dair ulaştığı sonuçlar hakkında çıkarımlarda bulunmaları sağlanır.

4. Paleolitik ve Mezolitik Dönem'de insanların yerleşmek ya da belli bir süre konaklamak için kullandıkları yerler, kaya altı sığınakları ve mağaralardır. Ayrıca Paleolitik ve Mezolitik Dönem insanlarının yerleşmek için seçtiği bölgenin sulak bir arazi olmasının yanı sıra av hayvanları ve toplanabilecek besinler açısından zengin olmasına da dikkat ettikleri görülmektedir. Sonraları ise Paleolitik Dönem insanı açık hava barınaklarına doğru yönelmeye başlamıştır. Barınakların en önemli ve birinci görevi insanı tabiata karşı korumaktır. Eskimolar evlerini buzdan yaparken Amerika'daki Pueblolar evlerini kerpiçten, Eski Mısırlılar ise kereste yokluğu nedeniyle taştan ve tuğladan yapmışlardır.

Metinde yer alan bilgileri dikkate alarak yazının icadından önceki dönemde yaşayan insanların yaşam şekli ile ilgili çıkarımlarınızdan birini yazınız.

SENARYO 1

Kazanım: 9.2.2. Yazının icadının insanlık tarihinde meydana getirdiği değişimi açıklar.

a) Yazının kullanılmasıyla bilginin kaydedilmesinin yönetim açısından sağladığı kolaylıklar ile bilimsel tecrübenin üzerindeki etkilerine değinilir.

5. Hukuk, toplum düzenini sağlamak için çıkarılmış ve devlet eliyle güçlendirilmiş kurallar bütünüdür. İnsanların toplum hâlinde yaşamaya başlaması ve ilk siyasi teşkilatların oluşmasıyla birlikte hukuka ihtiyaç duyulmuştur. İlk Çağ'da yapılan hukuk kuralları kaynağını akıl, gelenek ve kutsal kitaplardan almıştır. Yazının icadından önce hukuk kuralları, sözlü olarak nesilden nesile aktarılmıştır.

İlk Çağ'da kanunların yazılı hâle getirilmesinin devlet yönetimine sağladığı yararlardan birini açıklayınız.

SENARYO 2

Örnek Senaryo 2	
Soru Sayısı	**Ölçülen Bilişsel Düzey**
3 soru	Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular *Senaryo 2'deki 1, 2 ve 3. sorular*
2 soru	Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular *Senaryo 2'deki 4 ve 5. sorular*

Adı ve Soyadı: Sınıfı: Numarası:

SENARYO 2

Kazanım: 9.1.1. Bir araştırma alanı ve bilim dalı olarak tarihin kapsamını, metodunu ve diğer bilim dallarıyla ilişkisini açıklar.

b) Tarih biliminin edebiyat ve diğer sosyal bilimler ile fen bilimleri arasındaki ilişkisine; benzerlik ve farklılıklarına kısaca değinilir.

1. MÖ 3 binlerde, Asur Koloni Çağı ve Hitit İmparatorluğu ile çağdaş olan 45 hektarlık yayılım alanıyla Batı Anadolu'nun en büyük Tunç Çağı höyüklerinden biri sayılan Tavşanlı Höyük'teki kazılarda kısmen kırık, pişmiş toprak bir mühür bulundu. Günümüzden 3.300 sene öncesine tarihlenen Hitit İmparatorluk Dönemi'ne ait mührün, buradaki Luwiler'in yerel bir yöneticisi ile ilgili olabileceği düşünülüyor.

Bu bilgilere ulaşılmasında tarihe yardımcı olan bilim dallarından üçünü yazınız.

SENARYO 2

Kazanım: 9.2.1. Kanıtlardan yola çıkarak yazının icadından önceki dönemlerde yaşayan insanların hayatı hakkında çıkarımlarda bulunur.

a) Öğrencilerin, Göbeklitepe, Çatalhöyük ve Çayönü gibi yerleşik hayata ve medeniyete dair bilinen en eski yerleşim yerlerinden günümüze kalan maddi kültür buluntularını veya buluntulara dair bilgi ve belgeleri incelemesi sağlanır. Öğrencilerin, bulgulardan yola çıkarak yazının icadına kadarki zamanlarda insanoğlunun hayat tarzına, tabiat ile ilişkisine ve hayatta kalma mücadelesine (yeme-içme, giyinme ve barınma) dair ulaştığı sonuçlar hakkında çıkarımlarda bulunmaları sağlanır.

2. Paleolitik ve Mezolitik Dönem'de insanların yerleşmek ya da belli bir süre konaklamak için kullandıkları yerler, kaya altı sığınakları ve mağaralardır. Ayrıca Paleolitik ve Mezolitik Dönem insanlarının yerleşmek için seçtiği bölgenin sulak bir arazi olmasının yanı sıra av hayvanları ve toplanabilecek besinler açısından zengin olmasına da dikkat ettikleri görülmektedir. Sonraları ise Paleolitik Dönem insanı açık hava barınaklarına doğru yönelmeye başlamıştır. Barınakların en önemli ve birinci görevi insanı tabiata karşı korumaktır. Eskimolar evlerini buzdan yaparken Amerika'daki Pueblolar evlerini kerpiçten, Eski Mısırlılar ise kereste yokluğu nedeniyle taştan ve tuğladan yapmışlardır.

Metinde yer alan bilgileri dikkate alarak yazının icadından önceki dönemde yaşayan insanların yaşam şekli ile ilgili çıkarımlarınızdan ikisini yazınız.

SENARYO 2

Kazanım: 9.1.3. Zamanı anlama ve anlamlandırmaya yönelik farklı yaklaşımları analiz eder.

a) Farklı toplum ve kültürlerin geçmişin dönemlendirilmesinde kendi tarihlerindeki önemli olayları dikkate aldıklarına değinilir.

3. Her uygarlık, takvimini oluştururken farklı tarihleri takvimlerine başlangıç olarak kabul etmiştir. Örneğin; Museviler ilk yaradılış gününü (MÖ 3760), Yunanlar ilk olimpiyatlarını (MÖ 776), Romalılar Roma'nın kuruluşunu (MÖ 753), Hristiyanlar Hz. İsa'nın doğumunu (0), Müslümanlar hicreti (MS 622) takvimlerine başlangıç olarak almıştır.

Buna göre uygarlıkların takvimlerinin başlangıç tarihleri ile ilgili nasıl bir çıkarımda bulunabilirsiniz? Yazınız.

SENARYO 2

Kazanım: 9.1.2. Tarih öğrenmenin amaç ve yararlarını analiz eder.

c) Günümüzde olup bitenleri anlayabilmek ve gelecek hakkında gerçekçi ve akılcı planlamalar yapabilmek için geçmişte meydana gelenlerin farkındalığına dayanan bir tarih bilincine sahip olmak gerektiği kısaca vurgulanır.

4. İbn Haldun'a göre tarih; geçmişteki toplumların ahlakı, peygamberlerin yaşantısı, hükümdarların siyasetleri ve kurdukları devletler hakkında bilgi verir ve geçmişten ibret alıp dünyevi işlerine düzen vermek isteyen kimselere çok fazla fayda sağlar.

Tarih öğrenmenin önemini İbn Haldun'un fikirleri ile ilişkilendirerek açıklayınız.

Kazanım: 9.2.2. Yazının icadının insanlık tarihinde meydana getirdiği değişimi açıklar.

a) Yazının kullanılmasıyla bilginin kaydedilmesinin yönetim açısından sağladığı kolaylıklar ile bilimsel tecrübenin üzerindeki etkilerine değinilir.

5. Yazının icadının bilim tarihindeki önemini bir örnek vererek açıklayınız.